

**ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ**

**«ПРОБЛЕМИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ:
УПРАВЛІННЯ, ПОПЕРЕДЖЕННЯ,
АВАРІЙНО-РЯТУВАЛЬНІ ТА СПЕЦІАЛЬНІ РОБОТИ»**

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ІІІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

Харків
1-2 жовтня 2015 р.

Проблеми цивільного захисту: управління, попередження, аварійно-рятувальні та спеціальні роботи: збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Харків: Національний університет цивільного захисту України, 2015. – 256 с.

У збірнику розміщено матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції «Проблеми цивільного захисту: управління, попередження, аварійно-рятувальні та спеціальні роботи».

Збірник містить матеріали щодо наступних напрямів:

- державне управління у сфері цивільного захисту;
- організація та проведення аварійно-рятувальних і спеціальних робіт під час ліквідації надзвичайних ситуацій;
- організація всебічного забезпечення піротехнічних та спеціальних робіт;
- проблемні питання наглядово-профілактичної діяльності у сфері пожежної та техногенної безпеки;
- забезпечення якості вищої освіти в процесі підготовки фахівців для органів та підрозділів служби цивільного захисту.

Редакційна колегія:

кандидат технічних наук, доцент Кривошей Б.І.,
кандидат технічних наук, доцент Толкунов І.О.,
кандидат технічних наук, ст. наук. співр. Тютюнник В.В.,
Ігнат'єв О.М., Торопигіна О.Ю.

Редакційна колегія не несе відповідальності за зміст та стилістику матеріалів, представлених у збірнику.

Відповідальний за випуск Ігнат'єв О.М.

© Національний університет цивільного захисту України, 2015

РОЗРОБКА ТА ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

Яковчук Р.С., к.т.н., Львівський державний університет БЖД,

Кузиляк В.Й., Львівський державний університет БЖД

Ситуація, яка склалася на Сході України через дії терористів, змушує керівників всіх ланок ДСНС України розглянути сучасні критерії до прийняття управлінських рішень через призму нетрадиційного вітчизняного підходу до вирішення актуальних завдань управління в умовах надзвичайних ситуацій. Сьогодні перед рятувальниками ДСНС України постало багато нових завдань: крім порятунку людей та реагування на надзвичайні ситуації природного і техногенного характеру, вона взяла на себе відновлення життєдіяльності населених пунктів на територіях, звільнених від терористів.

В таких умовах робота рятувальних підрозділів з надання допомоги супроводу гуманітарної допомоги та психологічної підтримки переселенцям, розмінуванні території, розбиранні завалів і відбудові об'єктів життєзабезпечення постає вирішення невідкладної проблеми розробки нових підходів щодо обґрунтування прийняття управлінських рішень при комплексній дії чинників надзвичайних ситуацій, що мають особливий характер та великі ризики.

Як показала практика сьогодні, існуюча система державного управління, яка наділена адміністративно-правовими повноваженнями, не завжди може повною мірою виконати покладені на неї завдання щодо забезпечення захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій, тому актуальним є її удосконалення у сфері запобігання та ліквідації НС.

Життєво необхідними є процеси прийняття управлінського рішення у НС, наприклад, при виникненні пожеж, катастрофах, стихійних лихах, коли йдеться не тільки про оптимальне використання матеріальних та фінансових ресурсів, а, в першу чергу, про життя людей, зокрема, й дітей. Адже їх долю іноді вирішують секунди.

Саме виникнення НС викликає необхідність організувати для роботи з ліквідації їх наслідків значні матеріальні, фінансові та людські ресурси. Причому найбільш гостро постає питання оперативного та ефективного використання ресурсів. За вищенаведених причин не викликає ніяких сумнівів важливість питання щодо дієвого управління процесом ліквідації наслідків НС.

Керівники вищої ланки, які приймають рішення на рівні держави, змушені визнати той факт, що НС, локальні військові конфлікти та кризи потенційно можуть мати місце в будь-якій сфері їх відповідальності. Кризові ситуації також потребувати зусиль, що мають обмежити масштаби збитків для людей, їх власності та навколишнього середовища. Останні події на прикладі України показує, що НС легко може перетворитися у політичну кризу та, в свою чергу, в політичні конфлікти там, де влада втрачає контроль над розвитком подій.

Такі ситуації, як правило, передбачають тісну взаємодію з різними установами та організаціями, які не входять до звичного кола спілкування. В таких умовах виникають жорсткі обмеження у часі, що заважають з'ясуванню того, хто несе відповідальність за вирішення проблеми. У зв'язку з чим ключове значення надається ступеню готовності до дій за подібних обставин, визначені заздалегідь коло обов'язків і розподіл відповідальності. Високий ступінь

готовності передбачає здатність сприймати значно більше коло викликів і потенційних загроз порівняно до свого наявного досвіду. Існуюча тенденція до зростання масштабів НС змушує вчасно й обґрунтовано виробляти контрзаходи для попередження НС та їхньої ліквідації.

Аналіз розвитку НС і прийняття оперативних рішень утруднюються складністю оцінки їхніх основних факторів і ефективності прийнятих рішень. Керівним органам звичайно доводиться діяти в умовах гострого дефіциту часу, обмеженої точності і вірогідності інформації. Це може призвести до прийняття нерациональних і навіть помилкових рішень, а отже, і до великих утрат. Тому удосконалення систем управління, орієнтованих на прогноз і попередження НС, на захист населення і територій, має особливо велике значення.

При нормальному розвитку подій відносно значення цієї небезпеки зростає. Тому керівництво і загалом система управління, повинна бути створена в інтересах попередження і ліквідації НС, відповідати покладеним на неї завданням. Причому нова історична реальність, що склалась на Сході Україні змушує прогнозувати наслідки рішень на більше число «ходів», діяти швидко і точно. Це приводить до необхідності розробки сценаріїв різних НС, пошуку найкращих рішень. Захищаючи себе від ризиків природного і техногенного характеру, від соціальної нестабільності, треба мати набагато більший обсяг «заготовок» вищої якості.

Від ступеня готовності до дій за таких умов і від їх ефективності й результативності може залежати репутація установи та її керівництва. У цьому відношенні критична ситуація не тільки ставить перед управлінцями нові загрози, але й відкриває перед ними нові можливості (ефективні дії за умов НС можуть допомогти кар'єрному зростанню та авторитету керівника).

Питання організації системи управління набуло особливого значення у зв'язку з кардинальними змінами, які відбуваються в Україні протягом останнього часу у сфері забезпечення захисту населення і територій від НС. Головним завданням управління є забезпечення ефективного застосування можливостей залучених сил та успішне виконання ними завдань у визначені терміни за будь-яких умов.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гончаров І.В. Ризик та прийняття управлінських рішень: Навч. посіб. - Х.: НТУ "ХП", 2003. - 150 с.
2. Ситник Г. П. Державне управління у сфері національної безпеки (концептуальні та організаційно - правові засади) : підручник / Г. П. Ситник. – К.: НАДУ, 2012. – 544 с
3. Альбошій О.В., Болотських М.В., Кулешов М.М., Калашніков О.О., Попов В.М., Рашкевич С.А., Рогозін А.С., Садковий В.П., Труш О.О., Шайхлісламов З.Р. Основи управління в органах і підрозділах МНС України. Навчальний посібник. / За ред. канд. психол. наук, доцента В.П. Садкового. – Х.: УЦЗУ, КП "Міська друкарня", 2009. – 370 с.

<i>Шевченко Р.І.</i> Аналіз суперечностей побудови та управління єдиною системою моніторингу та прогнозування надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру	41
<i>Яковчук Р.С., Кузиляк В.Й.</i> Розробка та прийняття управлінських рішень в умовах надзвичайних ситуацій	44
<i>Яценко О.А., Могилко В.О.</i> Проблемні питання системи планування кадрового забезпечення ДСНС України	46
Секція 2.	
Організація та проведення аварійно-рятувальних і спеціальних робіт під час ліквідації надзвичайних ситуацій	
<i>Беляев В.Ю.</i> Использование геоинформационных технологий при проведении наземной эвакуации населенного пункта в условиях разрушения транспортной сети	49
<i>Борисова Л.В., Загора А.В., Селеенко Є.Є, Феценко А.Б.</i> Розрахунок загасання радіохвиль у радіозв'язку пожежно-рятувальної служби в умовах міста	51
<i>Борисова Л.В., Собина В.О.</i> Оцінка ризику виникнення надзвичайних ситуацій	53
<i>Бородич П.Ю., Будник О.М.</i> Дослідження оперативного розгортання особового складу АППД з установкою триноги на колодязь та спуском в нього	55
<i>Бугаёв А.Ю.</i> Влияние изменения молекулярного веса воздуха на показатель внутреннего диаметра огнепреградителя с целью уменьшения вероятности возникновения «краевого эффекта»	57
<i>Виноградов С.А., Консуров М.О.</i> Шкідливі та небезпечні чинники аварійно-рятувальних робіт на зруйнованих будівлях	59
<i>Гарбуз С.В., Удянський М.М., Ковальов О.О.</i> Підвищення пожежної та екологічної безпеки резервуарів зберігання нафтопродуктів шляхом уловлювання вуглеводневих парів	60
<i>Елизаров А.В., Рагимов С.Ю.</i> Снижение пожарной опасности строительных объектов за счет использования огнезащитных покрытий	62
<i>Журавель А.Г.</i> Пути обеспечения актуальной информацией в государственной системе страхового фонда документации Украины	64
<i>Загора А.В., Селеенко Е.Е., Феценко А.Б.</i> Прогнозирование времени автономной работы аварийного источника электропитания аппаратуры оперативной диспетчерской связи в условиях чрезвычайной ситуации	66
<i>Игнатьев А.М., Кривошей Б.И.</i> Перспективы использования авиасимуляторов для подготовки операторов квадрокоптеров	68
<i>Калиновський А.Я., Яковлев О.М.</i> Геоінформаційні технології в пожежно-рятувальних підрозділах України	70
<i>Каракулін О.Б.</i> Підвищення ефективності гасіння полімерних матеріалів шляхом використання бінарних систем	72
<i>Киреев А.А., Сенчихин Ю.Н., Остапов К.М.</i> Об особенностях тушения пожаров гелеобразующими огнетушащими составами	73
<i>Ковальов П.А., Алейников А.І.</i> Розрахунок часу захисної дії комплекту захисного одягу	75
<i>Коленов А.Н., Кирилов М.Ю.</i> Особенности ведения аварийно-спасательных работ в условиях природной среды	77